

Foto: K. Moseby

Smalelvas nedbørsfelt omfatter arealer i Trøgstad og Eidsberg kommuner. Nedbørsfeltet er preget av kulturlandskap og ravinedaler. Området benyttes til friluftsliv, og nedre del av Smalelva benyttes til fiske. Hovedutfordringen i Smalelva er for store tilførsler av næringssalter og partikler.

Om vassdraget

Smalelva er et middels stort vassdrag som er lokalisert i Trøgstad og Eidsberg kommuner. Vassdraget er delt i to, der Østelva drenerer fra åsene øst for riksvei 22. Vestelva (Stuputbekken i øvre deler) har sitt utspring fra moreneavsetningene ved Monaryggen. Vassdraget drenerer i hovedsak gjennom kulturlandskap med bratte raviner på veien ned til Øyeren og Mønstervika. Dette området er et viktig leveområde for andemusling og flat dammusling, som er en rødlistet art.

Bruk av vannforekomsten

Området benyttes til friluftsliv. Nedre del av Smalelva benyttes til fiske. Trøgstad kommune har vedtatt brukermål for Smalelva, blant annet for fosfor og tarmbakterier. Formålet er å bedre forholdene for bading i Øyeren nær utløpet av bekkene, samt stimulere til økt rekreasjonsverdi og friluftsliv (Kommunedelplan for vannmiljø 2011-2023).

Utfordringer i vassdraget

Hovedutfordringen i Smalelva er for store tilførsler av næringsstoffer (spesielt fosfor), jordpartikler, organisk stoff og bakterier. Disse tilføres ved avrenning fra dyrket mark, samt avløpsvann fra private avløpsanlegg. Elva mottar også overvann fra deler av Skjønhaug sentrum. Lokalt kan også husdyrgjødsel utgjøre en vesentlig påvirkning. Belastningene fører til forringet vannmiljøtilstand for fisk, vannlevende dyr og planter og kan føre til algeoppblomstringer. Det pågår vesentlig graving (erosjon) i flere av bekkene. Det er behov for bedre kunnskap om betydningen av naturlig erosjon.

Miljøtilstandsvurdering for vassdraget

Parameter	Tilstandsklasse
Alger	Dårlig
Bunndyr	Dårlig
Fosfor	Moderat eller dårligere*
Nitrogen	Svært dårlig
Samlet vurdering	Dårlig

* Usikkerhet rundt fosfortilstand grunnet leirpåvirkning

Basert på overvåkningsdata fra 2012-2014 er den økologiske tilstanden i Smalelva dårlig. Det er derfor behov for å iverksette avbøtende tiltak.

KART (www.vann-nett.no)

Vann-Nett ID: 002-17-R

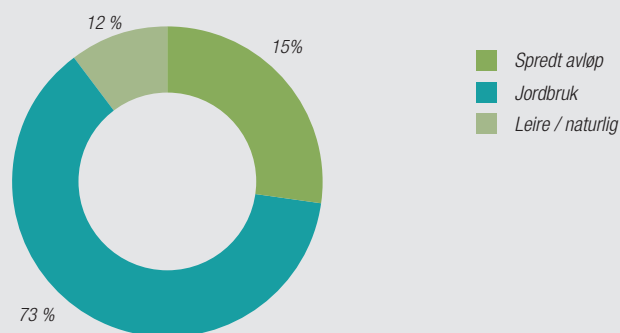

Flomsituasjon i Smalelva ved Mønster bru mai 2013. Foto: K.Moseby

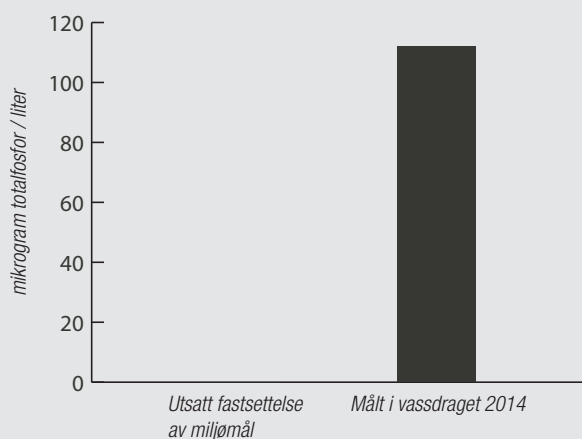
Estimerte fosforutslipp til vassdraget

Store tilførsler av biologisk tilgjengelig fosfor kan ha en vesentlig negativ innvirkning på vannmiljøet. Avrenning fra jordbruksområder er den dominerende fosforkilden. Området har hovedsakelig spredt bebyggelse der ca 160 private avløpsanlegg ikke tilfredsstiller dagens rensekraft. Disse slipper til sammen ut betydelige mengder fosfor, men også andre næringsstoffer, organisk stoff og bakterier. Vassdragets øvre deler er trolig også episodisk resipient for avløpsvann fra kommunalt avløpsnett (mangelfulle estimater). Noe fosfor tilføres vassdraget fra jordsmonnet gjennom naturlige prosesser som avrenning fra skog, erosjon i raviner og bekkekanter og erosjon i selve bekkeløpet.

Utslipp av biologisk tilgjengelig fosfor 2013

Avvik fra miljømål

Vurdering av miljøtilstand og tiltaksbehov

Avvik fra naturtilstand		Økologisk tilstand	
Miljømål oppfylt	Tilsvarende uberørt		Svært god
	Lite		God
	Moderat		Moderat
Behov for tiltak	Betydelig		Dårlig
	Svært stort		Svært dårlig
		Ønsket tilstand	

Hvordan forbedre miljøtilstanden i vassdraget

Tilstanden i vassdraget skal overvåkes i perioden 2015 – 2021. Kommunen jobber kontinuerlig for å redusere utslipp fra det kommunale avløp- og overvannsnett. Oppgradering av private avløpsanlegg eller tilknytning til kommunalt avløpsnett er under planlegging og skal være gjennomført innen 2021. Tiltak for å redusere avrenning fra dyrket mark

finansieres i dag ved tilskuddsordningene «regionalt miljøprogram» (RMP) og «spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL). Eksempel på tiltak er redusert jordbearbeiding, vegetasjonssoner og hydrotekniske tiltak med videre. I 2015 vil det bli tilbudt miljørådgivning til gårdbrukerne i Smalelva, hvor hensikten er å bidra til økt oppslutning om målrettede miljøtiltak.

Kontakt

- vo-øyer.no
- 69 68 16 39 eller 99 53 96 45
- Postboks 114, 2151 Årnes

Se også www.vann-nett.no
Faktarket er utgitt Mai 2015

